ANUL XXXI No 51 LEI 5 MARTI 20 DECEMBRIE 1927

ZIARUL ȘTIINȚELOR ȘI AL CĂLĂTORIILOR

ANUL XXXI, No. 51. 20 Decembrie 1927.

Ziarul Ştiinţelor şi al Călătoriilor

SCRIS PE INŢELESUL TUTUROR

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA STR. BREZOIANU No. 11, BUCUREŞTI

Costul abonamentului: Lei 220 anual, Lei 120 semestrial şi Lei 65 trimestrial.

CUPRINSUL:

CRĂCIUNUL

La diferite epoci şi popoare

Incontestabil că Crăciunul e cea mai veche dintre sărbătorile pe cari le celebrează naţiunile creştine şi — putem spune — a rămas cea mai veselă. Cu timpul însă, şi mai cu seamă în epoca postbelică, veselia a început să-şi mai piardă din farmecul de altădată. Căci stămoşii noştri găseau în această ocaziune pretextul de a manifesta o exuberantă veselie. Alte timpuri, alte obiceiuri!

Curios e faptul că în ce priveşte data divinei aniversări, acordul era departe de a fi unanim. Unele provincii ale imperiului roman o celebrau la începutul lui Decembrie, altele la începutul lui Aprilie. Şi târziu în anul 350, papa Juliu I ordonă ca această dată să fie uniform fixată la 25 Decembrie.

Timp de mai multe veacuri, Crăciunul fu considerat ca cea mai mare

Naşterea Mântuitorului.

Primii creştini luară obiceiul de a celebra naşterea lui Christ, dar au prins curând un entusiasm prea material, ceiace determină în anul 138 pe papa Telesfor să reglementeze această sărbătoare, interzicând a se mai practica anumite obiceiuri cari aminteau saturnalele păgâne.

zi de veselie din intreg anul. Era ziua când duşmanii se împăcau, iar motivele de neînţelegeri cari ar fi mai existat între oameni erau uitate. Ziua binelui şi fericirii!

Chiar numele sărbătorii a devenit sinonimul veseliei, şi poporul întâmpina întotdeauna — intrarea în oraş a suveranului, sau vestea naşterii prinţului moştenitor, strigând pe străzi: „Crăciun!".

Din secolul al VI preoţii fură autorizaţi să slujească cele trei liturghii cu ocazia glorioasei aniversări:

Vestitorii noştri! Nu lăsaţi să se piardă frumoasele obiceiuri strămoşeşti!

prima oficiindu-se în cursul nopţii, a doua în zori, iar a treia în dimineaţa zilei de 25 Decembrie. Aci se vede originea „revelionului". Credincioşii se reîntorceau acasă între cele dintâi liturghii spre a-şi întări puterile în jurul meselor bogate.

In evul mediu era obiceiul să se organizeze, atât în catedrale cât şi în cele mai modeste biserici dela ţară, „vii" reconstituiri a naşterii lui Christos. Copilul divin, sf-ta Fecioară, sf. Iosif şi ciobanii, cât şi diverse roluri mute, se încredinţau diferiţilor credincioşi. Apoi un bou şi un măgar — în carne şi oase — completau figuraţia; aceasta era dealtfel unica ocaziune când animalele erau admise în sanctuar.

Acest naiv obiceiu s'a perpetuat până în zilele noastre, cu deosebire că actorii au fost înlocuiţi dela un timp cu statui. Totuşi, un publicist francez declară că de curând a văzut într'un târguşor din Mexic o reconstituire a naşterii lui Isus, care se inspira dela vechiul obiceiu.

Sf-ta Fecioară şi sf. Iosif erau îmbrăcaţi după modelul veşmintelor ce se văd pe statui. Păstorii însă aveau pe cap mitre mari de hârtie aurită, în vârful cărora se înălţau smocuri mari de pene multicolore.

Chiar în epoca evului-mediu nu se neglija niciodată de a se juca în biserică un mister, adică o piesă biblică religioasă având ca subiect naşterea Domnului. La început era o simplă piesă dialogată, în care toate personagiile cântau în latineşte. Rolurile sfintei Maria, sf-tului Iosif şi îngerilor erau jucate de membrii clerului.

In decursul veacului al IX însă latina era neînţeleasă pentru massa poporului, care vorbea acum o limbă distinctă, deşi în formaţie. Şi, puţin câte puţin, „păstorii" luară obiceiul de a-şi cânta părţile în limba vulgară, în timp ce „sfinţii" continuau să cânte tot pe latineşte. Acestui obiceiu datoresc Francezii cele mai vechi monumente a limbii lor, căci

Pom de Crăciun într'o piaţă publică din Hamburg.

limba în formaţie, de care am făcut menţiune mai sus, e aceia care a evoluat până la franceza de astăzi. Cu această ocazie cred nemerit să reamintesc că şi limba noastră literară îşi are începutul tot în scrierile religioase. Dar să rămânem la chestiune.

Reprezentaţiile acestea, date în ziua de Crăciun, au păstrat o mare reputaţie până în veacul al XIV. De atunci credincioşii s'au mulţumit

Coruri populare pe străzile Londrei.

doar cu cântece şi cântări religioase cari se intonau, în casă sau în stradă, în ajunul sărbătorilor. Obiceiul acesta s'a perpetuat şi la noi Românii, până în ziua de astăzi (colindul, bună-dimineaţa la moş Ajun) şi cu mare regret observăm că tinde să dispară.

Totuşi, unele provincii, cum e de pildă Provenţa, au rămas credincioase vechiului obiceiu. Şi azi încă, prin împrejurimile Marsiliei, se pot vedea — dela 25 Decembrie şi până pela jumătatea lui Ianuar — piese biblice religioase a căror acţiune se desfăşoară în jurul ieslelor. Genul acesta de literatură populară a creat un nume nou: Pastoralele.

In general, tema acestor piese — cari adesea sunt jucate în aer liber — e următoarea:

Totul se petrece — bunînţeles — într'o Iudee convenţională, după cum dovedeşte toga şi rochiile fâlfâitoare, sau căştile şi platoşile ostaşilor romani, pe cari le-au îmbrăcat vre-o 50 actori figuranţi şi corişti. In ţară s'a răspândit vestea că s'a născut Mesia. Credincioşii îşi comunică impresiile în dialoguri muzicale. Apoi, după numeroase incidente, mai mult sau mai puţin conforme cu tradiţiile biblice, oamenii satului se îndreaptă spre staulul din Betleem, ducând daruri Copilului-Isus.

Şi defileul acesta e totdeauna p[...]toresc, fiecare încărcându-se cu da[...]ruri de tot felul: coşuri cu măslin[...], sticle cu untdelemn, păsări, legum[...], fructe, ba chiar şi mieluşei pe ca[...] vesele copile îi duc în braţe cu mu[...] drag.

Un obiceiu puţin asemănător ace[...]tuia, dar românesc, ce tinde şi el sp[...] dispariţie, este vicleimul, dramă r[...]ligioasă şi populară care în prea pu[...]ţine locuri se mai joacă astăzi.

Alt obiceiu catolic, ce dăinues[...] încă de multe secole în Marsilia, [...] *Bâlciul Credincioşilor*, care se ţi[...] pe una din cele mai frumoase stră[...] ale oraşului, timp de două săptămâ[...] cari preced Crăciunul. S'ar mai p[...]tea numi şi ***Bâlciul Statuilor***, că[...] obiectele cari se vând prin barăci [...] de către chiar artiştii ce le-au ex[...]cutat — nu sunt decât nişte statue[...] cari reprezintă personagiile ce fig[...]rează în jurul staulului. Ele sunt [...] diferite mărimi şi la îndemâna or[...]cui: bogat sau sărac. Unele din [...]ceste statuete au un caracter artist[...] din cele mai agreabile. Singurul d[...]fect ce-l au este fragilitatea lor, căci în general, ele sunt făcute din argi[...] uscată la cuptor, dar nu arsă.

De ce avem guturai?

Fiindcă a strănutat un răcit în tramvai. Ce trebue să facem? Cum să ne ferim?

— Ce ai?

— Fleac! un uşor guturai!

Şi cu toate acestea, câte nu poate decurge dintr'un guturai neîngrijit!

Putem căpăta o infecţie, pneumonie, abces la urechi, mastoidită, etc.

Cum vine guturaiul? Cum să-l prevenim? Cum să ne scăpăm de el, mai ales că-l putem avea de mai multe ori pe an, în plină vară, şi în deosebi acum? După o statistică americană, cele mai numeroase cazuri sunt în preajma Crăciunului.

Unii spun că curentul ar provoca guturaiul. *„M'a tras o uşe, o fereastră!"* Nu-i adevărat! In fiecare zi aproape stăm într'un curent, fără a căpăta guturai decât la intervale rari. Marinarii trăesc zilnic în curent şi nu capătă guturai de cât la uscat. Moş Delamare ar putea confirma acest lucru.

Guturaiul e o boală infecţioasă, — spun azi medicii şi laboratoarele. Se poate lua nu numai dintr'un sărut ori când strănută cineva în faţă, — ci chiar dintr'o simplă conversaţie, chiar telefonică, dacă *„ante"* nu *„con"-vorbitorul*, a avut guturai.

Microbul guturaiului *(coryza* ştiinţificeşte) e atât de mic în cât nu poate fi văzut la microscop, — e *ultramicroscopic.*

El se răspândeşte mai ales în prima zi a boalei. Deci, dacă cei cu început de guturai ar sta o zi, două în casă, mulţi nu s'ar mai îmbolnăvi.

Numai educaţia publică ar fi cel mai eficace preventiv. Cei bolnavi să nu iasă din casă ori, în tren, tramvai, săli de spectacole, localuri publice să aibă batista la gură şi nas, mai ales când strănută.

Odată cu fluerul se transmite şi guturaiul.

Priviţi la mama care-şi înfofoleşte odorul gutunărat ca şi cum ar pleca spre pol, — şi care totuşi îl lasă să ofere fraţiorului fluerul din gură! Am cunoscut o familie în casa căreia guturaiul nu mai eşca: se spălau pe dinţi din acelaş pahar.

Ca să ne vindecăm, trebue să bem ceaiuri calde, cu sau fără rom, ori bătrânescul vin fiert cu zahăr şi scorţişoară.

Eşti gutunărat? Stai în pat şi bea ceaiuri să asuzi.

Acestea ajută, provoacă *asudarea.* Se mai pot face inhalaţii cu terbentin, cu tinctură benzoică sau cu eucaliptol.

Dar cel mai bune din toate sfaturile, sunt trei: *Staţi în casă. Intraţi în pat. Trimeteţi după doctor.*

Medicus

Obiceiul de a cânta pe străzi cântece ocazionale în noaptea de Crăciun s'a perpetuat în câteva provincii franceze. A rămas însă în floare în Anglia, unde băeţaşii găsesc un excelent prilej de a aduna câţiva şilingi. In cete de câte 3-4 ei aleargă dela casă la casă şi cântă în cor. Şi totdeauna sunt recompensaţi (chiar când au cântat fals!) cu câteva piese.

Obiceiuri asemănătoare la noi Românii — afară de Bună-dimineaţa şi Colindul — sunt: cântecile cu steaua şi luceafărul. Acesta din urmă însă aproape că nu mai există.

Pomul de Crăciun, care în România, ca şi în alte părţi, nu e decât o distracţie copilărească, e luat cu totul în serios în unele ţări din Europa, mai ales la Scandinavi şi Germanii din nord.

In ramurile unui brad înalt, instalat în cea mai mare cameră a casei, capul familiei atârnă toate darurile ce vrea să ofere soţiei, copiilor şi slujitorilor săi.

Sunt multe de scris în privinţa obiceiurilor de Crăciun. Şi ca să nu ocupăm mai mult spaţiu în expunerea reamintim cititorilor noştri că a scris şi Moş Delamare un interesant şi frumos articol despre aceste obiceiuri pe care oricine îl găseşte în nr. 52 al „Ziarului Ştiinţelor", apărut anul trecut.

Intr'un cuvânt, Crăciunul e sărbătorit sub toate latitudinile şi chiar în regiunile cele mai vecine ale polului unde — cu tot frigul grozav şi zăpezile iernilor — dă loc la multă veselie. In toate casele din Groenlanda familiile se adună în jurul unui pom de Crăciun şi petrec.

In Extremul Nord canadian târguşoarele deschid, la apropierea sărbătorilor de Crăciun, un bazar.

Bazarul acesta e ţinut de un Eschimos, dar are de clienţi pe Indienii şi coloniі englezi. Ei vin acolo cu schiurile sau cu săniile dela depărtări de zeci şi — adesea — de sute de kilometri, spre a-şi cumpăra vesminte nouă, provizie, vin, lichioruri, jucării şi mult iubitul pom de Crăciun care — ca şi la noi — împodobeşte astăzi şi aduce bucuria în casele Pieilor-Roşii.

Doamne! Câtă plăcere, câtă fericire, e în casele celor ce au de toate! Dar câtă suferinţă e în bordeiul mizerabil al celor nevoiaşi!

Bogaţi, gândiţi-vă şi la ei un moment şi, din ceiace aţi agonisit cu bunătatea celui Atotputernic, dăruiţi câte ceva şi celor lipsiţi de toate — mai îndulciţi-le şi lor amarul pe cât vă este cu putinţă.

Creştini! Uitaţi orice neînţelegere şi oricare ceartă dintre voi. Iertaţi-vă unul altuia greşelile şi feriţi-vă de a le mai face. Sărbătoriţi aşa cum se cuvine naşterea lui Christ, şi în rugile pe cari le înălţaţi lui D-zeu, nu uitaţi să vă rugaţi şi pentru viitorul ţării

Al. Th. Drobb

Din cele cinci părţi ale lumii

China se modernizează

In marele oraşe ale Chinei circulă restauratori ambulanţi. Aceşti modeşti comercianţi poartă pe umeri un băţ solid de bambus care, la o extremitate are agăţate o sobă de cărbuni dea supra căreia sunt două vase, unul cu orez şi altul cu apă caldă care serveşte la spălat vasele. La celălalt ca-

păt al băţului, este agăţat un fel de bufet care conţine farfurii şi o colecţie de castronaşe pline cu peşte, sosuri şi tot felul de mâncări. Rstauratorul se opreşte pe marginea trotuarului şi instalează pe un taler castronaşele cu mâncarea cerută de client. Clientul se aşează pe pământ, mănâncă şi plăteşte. Negustorul spală vesela şi-şi reia drumul. El nu poate merge prea mult, căci restaurantul ambulant este prea greu.

Dar d. Ah-Singh-Fho a cumpărat o motocicletă veche, la care a ataşat un sindecar pe care a aşezat soba şi bufetul. Părăsind cartierul chinez dela Shang-hai, în care-şi exercita meseria organizează o serie de turneuri în oraşele dinprejur. Succesul său fu neaşteptat. Câştigurile sale se înzecIră. Astăzi nenumăraţi restauratori ambulanţi din China au imitat pe d Ah-Singh-Fho.

A. V. Lecca

Vechimea betonului armat

Acest nou sistem de construcţie e relativ de dată recentă, deoarece însuşi principiul său n'are o vechime mai mare de 42 de ani.

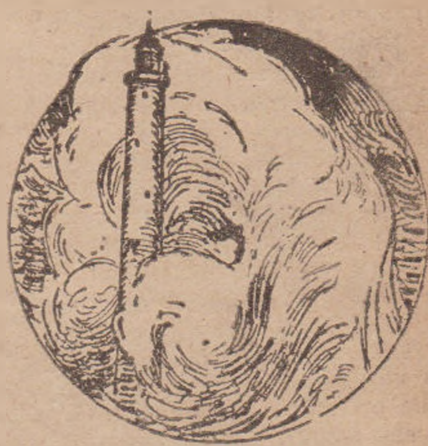
In 1885, un inginer constructor francez şi-a brevetat, sistemul compus dintr'o reţea metalică, umplută cu ciment hidraulic sau alt material, cu bitumul, coaltarul şi compusele lor intrebuinţate reci sau încălzite

Principiul betonului-armat era astfel găsit, dar au mai trecut câţiva ani fără să fie aplicat pe calea industrială la construirea clădirilor.

R. A. Kpp

Un val frumos

Mica insulă Fernando-de-Noronha, situată la câteva sute de mile la nord-est de Pernanbuco, este primul pământ american care se prezintă navilor venite din Europa şi care se îndreaptă spre coastele orientale braziliene. Fernando-de-Noronha e prevăzută, în partea de est, cu un far construit pe o faleză de granit şi a

cărui strălucire se vede la mare depărtare în larg.

Jurnalele dela Pernanbuco ne vestesc că, în cursul recentei furtuni care a fost pe Atlantic, un val a spart aparatul lenticular al ferului dela Fernando-de Noronha. Cum acest aparat este aşezat la 50 de metri deasupra celei mai înalte ape, trebue să credem că a fost izbit de un val de asemenea înălţime. Un val de 50 de metri e fără îndoială un record în lumea valurilor

A. V. Lecca

Crăciunul la bolşevici

Soldaţii sovietelor primesc de Crăciun o hrană mai substanţială

Crăciunul altora

Pe când unii din voi, dragi cititori, vă desfătaţi cetind aceste rânduri la lumină şi căldură, — câţi alţi desmoşteniţi ai soartei nu tremură, goi şi nemâncaţi. Crăciunul fiind pentru ei o zi şi mai de chin,— la cel fizic adăogându-se şi cel sufletesc.

Dacă aveţi ceva de prisos, mâncare, haine, rufărie, jucării, cărţi, jurnale... daţi, trimiteţi copiilor orfani ori săraci crescuţi de Leagănul Sf-ta Ecaterina, — daţi nădejdi celor mici, aduceţi mângâere mamelor lor părăsite!

Ofrandele se adună la D-na *Caragea*. Occident 14 şi la D-na *Colonel Radovici*, Splaiul Mihai Vodă 2 (lângă Primăria de Albastru)

Daţi, daţi, vă roagă

Moş Delamare

Cântecul clopotelor

Părtaş tuturor evenimentelor vieţii noastre cântecul clopotelor ne duce cu gândul şi la farmecul copilăriei şi la tristeţea morţii. Crăciunul, e o nemerită ocazie spre a asculta acest cântec şi spre a vorbi ceva despre el iubiţilor noştri cititori.

Crăciunul soseşte!

Glasul clopotului din turla biseri-i, anunţa şi de astă dată tuturor eştinilor, naşterea Domnului. Bla-ı şi melodios — cu o scăpărare de selie în timbru — el se adresează ıă deosebire şi celui bogat şi celui rac.

— „Bucuraţi-vă ! Minunea dela tleem s'a îndeplinit!"

...Şi cântecul său răsună de veacuri plaiurile noastre....

V aţi gândit vreodată la el?

N'a fost sărbătoare, n'a fost bucu-şi n'a fost jelanie, la care el să fi luat parte, pe care el să n'o strigat şi să n'o fi împărtăşit pa-ţilor noştri, strămoşilor noştri!

Astăzi, ca şi în trecut — fără în-ală ca şi'n viitor — sunetul său continuu amestecat în evenimen- vieţii noastre şi publice şi parti-are.

Nimic mai înduioşetor, nimic mai t câteodată şi nimic mai vesel al-iţi, decât cântecul clopotelor!

este satul adormit zorile mijesc. ora împrăştie întunericul şi o ıa de lumină se iveşte peste deal: dimineaţa începândă, clopotul sună liturghie. Când amurgul coboară t, el prinde din nou a vui şi a de vecernie. Zi de zi, ceas de , el ne însoţeşte pretutindeni!

ieten nepărtinitor al tuturor oa-ilor, glasul clopotelor vorbeşte în împrejurare. El spune şi bucuria erii şi sărbătoarea nunţii şi dure- morţii. Vesel sau sever, dureros triumfător acest glas îl întâlnim mintirile noastre cele mai înde-ıte, ca o chemare melodioasă, gânduri mai bune, spre zări mai !

URIAŞII DE BRONZ

oria clopotelor aparţine lumei rne, căci dacă antichitatea le-a cut, ea nu le-a întrebuinţat. Nu-ub Domiţian, Roma le-a folosit a vesti mulţimei deschiderea

Cât de umile trebue să fi fost pri-mele clopote! Cel mai vechi, găsit îngropat, aşa spune legenda — pe la anul 613, de către o purcea ce scor-monea pământul, este astăzi păstrat într'un muzău din Colonia. Are o formă conică, înalt de 40 cm. şi e al-cătuit din trei foi de fer, unite între ele prin buloane. Strămoş venerabil-

acoperişul bisericei şi astfel apărură clopotniţele, la început mai umile şi apoi mai semeţe, până la înaltele tur-le ale catedralelor gotice.

Incepând din secolul IX întrebuin-ţarea clopotelor se generaliză şi se impuse şi în Orient. Dogele Veneţiei trimese chiar la Constantinopol două-sprezece clopote minunate, pentru care se clădi lângă Sfânta-Sofia un adăpost urias. După căderea imperiu-lui bizantin însă, Turcii învingători, impuseră clopotelor să amuţească, de teamă ca nu cumva chemarea lor să servească drept semnal de răsvră-tire. Şi mult timp peste întinderea Balcanilor, singură vocea muezinului

Fig. 1.— *Clopetele de Craciun.* (*Tablou de Blashfield*)

crede că primele clopote au a- în Campania, ţinut al turnă-r. La început ele n'aveau nici ţare. Din ziua însă în care Bi- — nemai fiind obligată să-şi lă existenţa şi să-şi celebreze in tăcere şi secret — le adop-ıtru a-şi chema credincioşii la religioasă, din aceea zi impor-or a mers crescând.

dar puţin comic la vedere, încheiat până la gât prin trei rânduri de bu-loni!

La acea epocă clopotele se aşezau sub bolta ferestrei celei mai înalte a bisericii. Mai târziu şi în Italia mai ales, se construiau lângă biserică a-dăposturi speciale sub care se ridicau schelării ce susţineau clopotele. In urmă aceste adăposturi trecură pe

răsună din înălţimea minaretelor! Pe ici, pe colo, pe vârful muntelui Athos sau Sinai, mai suna timid câte un clopot: în cea mai mare parte însă a mânăstirilor nu se mai auzea decât toaca. Numai dincolo de Du-năre, prin ţinuturile noastre şi mai departe, ele rămaseră să mângâie şi să vestească pe locuitori, de năvăliri, de războaie, de răsmeriţă şi de jale.

Rusia din contră mai ferice se îndrăgi tot mai mult de clopotele sale. Cea mai săracă parohie şi tot avea unul, iar cele bogate erau într'o rivalitate nespusă pentru posedarea celui mai mare.

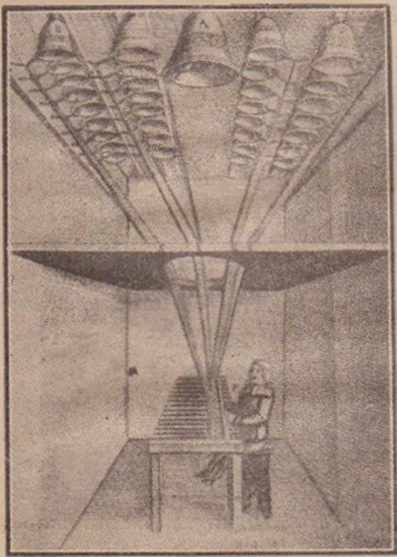

Fig. 2. — *Un „carilon" din secolul XVIII al catedralei din Anvers.*

La Moscova apărură patru giganţi, numiţi : *sfântul Ioan,* ce cântăreşte 56.000 kgr.; *Balşoi* ce cântăreşte 65.000 kgr. ; *Trotskoi* a cărui greutate este de 164.275 kgr. şi *Ţarul Kelekel* adevărat împăratul clopotelor ! — ce cântăreşte nu mai puţin de 198.000 kgr.

Faţă de aceşti coloşi, clopotele din Franţa — ca cel dela Toulouse, care atârnă 38.600 kgr. şi care e şi cel mai mare — ne apar nişte pitici. Totuşi nu mărimea face celebritatea unui clopot, ci timbrul său, vocea sa. Şi din acest punct de vedere clopotele Franţei sunt cele mai renumite. Astfel cel mai popular, cel mai cunoscut este bătrânul *Quasimodo,* clopotul catedralei Notre-Dame.

Cu ocazia unei vizite ce i-am făcut — în timp ce ghidul dădea o serie de explicaţiuni istorice — am avut curiozitatea să-l lovesc uşor cu inelul. Atât a fost de ajuns. Un vuiet profund, un sunet metalic adânc, o vibraţie clară şi extrem de plăcută auzului, umplu tot turnul. Când Quasimodo prinde a bate, întreg văzduhul răsună. Atunci schelăria trosneşte, pereţii turnului vibrează şi catedrala este străbătută de un fior neînţeles. Numirea clopotului vine dela un clopotar de demult, urât şi cocoşat, îndrăgit la culme de meseria lui şi de clopotul catedralei. Nimeni până atunci şi nici de atunci n'a mai putut să-l sune cu măestria cu care-l suna Quasimodo. Astăzi opt oameni abia reuşesc să-l pună în mişcare. Cântăreşte 20.000 kgr. şi datează de prin anul 1200. Numai privind înălţimea de 50 de metri la care este fixat rămâi impresionat de priceperea arhitectonică a oamenilor de pe atunci.

Mai târziu şi cu scopul de a obţine o muzicalitate mai mare, călugării au pus la un loc mai multe clopote pe care le loviau succesiv cu un ciocănel, scoţând melodii foarte plăcute. Un asemenea dispozitiv purta numirea de *carilon.* Cel dela Burges avea 47 de clopote, cel dela Anvers 90, iar cel dela Delft peste o sută. Un carilon se compunea din o serie de clopote acordate pe o scară diatonică ce putea să cuprindă un interval până la patru octave. Limba fiecărui clopot era legată printr'o frânghie cu o pârghie dela care pleca un fir vertical ce străbătea podeaua şi mergea până la o pedală aşezată la un etaj imediat inferior turnului. Toate pedalele reunite formau una sau două claviaturi pe cari clopotarul le manevra în acelaş timp şi cu mâinile şi cu picioarele întocmai cum face un organist astăzi. Singura deosebire constă în faptul că în loc de uşoarele apăsări dela orgă, cântăreţul trebuia să isbească cu atâta putere încât credeai că bietul om se antrena în vederea cine ştie cărui match important de box.

Progresul însă şi-a spus şi aci cuvântul şi în locul limbilor apărură ciocănele, în locul frânghiilor, coarde de fer, ba chiar şi în locul omului se iviră nişte cilindre dinţate cari printr'un mecanism de orologerie se învârteau acţionând diferitele coarde.

Fig. 4.—*Transportul unui gigant.*
Clopotul bazilicei „Sacré-Coeur" din Montmartre sosind la Paris (1895). E înalt de 3 metri şi cântăreşte 18.835 kgr. Treizeci de cai abia l-au dus pe dealul Montmartrului.

Fig. 3. — *Mecanismul unui „carilon" electric.*

1000 Km. PE ORĂ.
DESVOLTAREA ARCHITECTUREI
RADIO VIZIUNEA.

Tolba lui Moş Crăciun

Moş Crăciun nu se gândeşte numai la copii, — ci şi la cei mari. Faţă de vârsta Lui, — nu suntem şi noi copii, ori cât de moşi am fi?

Cam ce socotiţi că are acum in tolba sa?

RADIO-TELEVIZIUNEA la îndemâna ori cui;

PLOAIA la dispoziţie prin staţii de radio care vor aduna sau risipi norii;

MOTOARE ATOMICE, folosind energia oricărui atom, prin dezagregare;

CAPTAREA VANTULUI, care va lichefia hidrogenul în rezervoare subterane;

CASE URIAŞE, şi luminoase, cu pereţi de STICLA;

MANCARE hrănitoare concentrată în PASTILE cu bază de Carbon şi Azotate, iar drept băuturi Phosphatul de Sodiu;

AEROPLANE cu o iuţeală de o mie de mile pe oră,— două mii de kilometri,—cari ne vor purta ca gândul, poate chiar şi prin alte planete;

LUMINA RECE, — mult mai folositoare şi mai eftină;

CONVORBIRI INTERPLANETARE cu scântei electrice între Europa-Africa de o parte, cele două Americi de alta.

Şi câte altele! Iar în fundul tolbei.....

IUBIREA, INFRAŢIREA,

PACEA UNIVERSALA!

Alt Moş.

rilonul deveni automat! Singură ıginația omului rămase liberă și ea ıtinuă să producă noi melodii, cari cari mai melodioase, mai impreıante.

...MNAL DE ZILE BUNE, DAR ȘI DE ALARMA

n secolele trecute, pe când ceasupublice erau foarte rare, clopoanunța tuturor ora oficială. La aia lui se închideau prăvăliile și se geau luminile și tot la glasul său redeschideau porțile orașului.

olemnitățile, recepțiile, el le vestea: ierea vreunui fiu de rege tot el o unica și veștile de bucurie prin ul lui se răspândeau.

ar și chemările la arme, anunțafurtunilor, a invaziilor, tot clopoavea menirea să le facă. El priıea asupra ținutului intreg și orte întâmpla dădea de știre. Așa se xplică de ce clopotele se idenau atât de bine cu locul în cari u și de ce poporul le iubea atât. seama lor s'au țesut nenumărate ıde, care de care mai interesante at fantastice. Asfel se spune de ıte ce nu mai voiau să sune, de cari sunau singure spre a prevreun rău, de altele cari s'au golit din clopotniță spre a strivi osind pe păcătoși, de altele cari rins chiar a vorbi, ș. a. m. d.

Franța, Olanda, Germania, Ruboveștile acestea abundă. Popoostru la rându-i are destule. Cu lui simțitoare, glasul clopotua impresionat și din intimitatea născută prin o continuă parre a clopotului în toate acțiunile u se putea să nu răsară și asea povești.

noaptea de Crăciun dăngănitul ului pare mai armonios și sub lui, nici noi nu ne-am putut 'e a nu scri aceste rânduri. tile, iar în urmă ascultați...

Cadis

Coperta noastră

Crăciun marinăresc

ru exilații voluntari. — penine sau din pasiune? cine ar răspunde? — sărbătorile, de at. sunt păstrate cu sfințenie.. marea bună.

reu. — sala de mese a ofițeriun mic pom se înalță, impou mici lampioane electrice. La ele lui se înșiră pachete și le, sticle, cutii, fructe. Toate câte un număr.

ıpe de prânz, clopotul sună ipajul, gătit ca de oraș, se n careu, unde doar de două pot pătrunde. Căpitanul, în ı, face o mică slujbă, ține o scurtă cuvântare și împărțirea darurilor începe.

Fie-care om, incepând cu copiii și focarii, trag câte un bilet și secundul îi înmânează pachețelul ori sticla hărăzită de noroc.

Unuia îi cade un plic cu... o liră engleză, altuia o sticlă de vin, altuia o.... scobitoare! Chelnerul aduce bunătăți și vin, se ciocnește bătrânește și se bea... cu măsura cea mică, de la bord. Cu cea mare sau chiar fără... după ce se ajunge în port, la uscat.

Une-ori însă marea nu îngădue sarbătorirea: toți la post, luptă din greu. Poveste lungă și... des întâmplată, — poate mai des de cât cea de sus, așa cum o întrevăd cei ce fac pe marinarii, la gura sobei.

Alte-ori, darurile sunt cele de pe urmă. Un derelict, un colț de stâncă un alt vas și in loc de vin... apa cea ucigătoare.

Priviți coperta: darul primit de fochiștii rămași la postul lor, — pe când printr'o spărtură vine moartea urlând, cu spume la gură.

Sus pe punte se pregătesc bărcile de salvare, S. O. S. zbârnâe, vase aleargă în ajutor, scăparea sau nădejdea ii îmbărbătează pe toți, — Jos? Moartea sigură și fără scăpare!

Așa se face une-ori Crăciunul pe mare!

Moșul.

Japoneze la Teatru

Și japonezele petrec de Crăciun, în teatre speciale, rezervate doar femeilor.

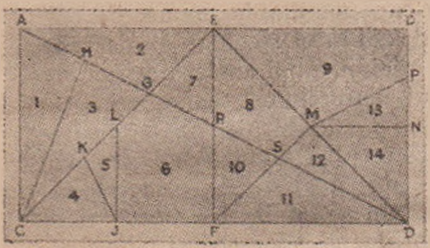
Jocuri cu premii

Incheiem concursurile noastre științifice și de observație, cu un joc care, pe lângă desvoltarea puterei de combinare a figurilor, va avea darul să distreze pe iubiții noștri cititori în lungile zile ale vacanței și nesfârșitele nopți ale ernei.

Jocul e datorit lui *Archimede* și se numește *stomachion*. Și-l poate face ori cine, luând o bucată de carton ori lemn de formă dreptunghiulară. Lungimea va fi exact de două ori mai mare ca lățimea.

Lemnul sau cartonul se va tăia apoi în 14 bucăți exact după indicațiile lui Arhimede, arătate în figură.

Cu aceste bucățele de diferite forme, se pot combina nenumărate figuri de oameni, animale etc.

Indata ce faceți o figură, desenați-o și păstrați-o. Când socotiți că ați făcut toate combinațiile, — trimiteți-le ziarului, astfel ca să ajungă până la 15 Ianuarie, când concursul e închis.

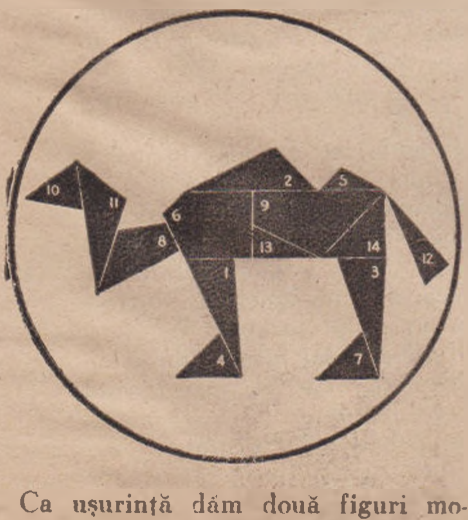
Cele mai caracteristice vor fi publicate, — iar cei cari vor trimite mai multe și mai frumoase, vor fi răsplătiți cu:

Premiul I 500 lei.

„ II 200 lei.

III, IV și V câte 100 lei.

VI, VII, VIII, IX și X câte 50 lei in numerar, cărți sau bilete de loterie, după dorința fiecăruia.

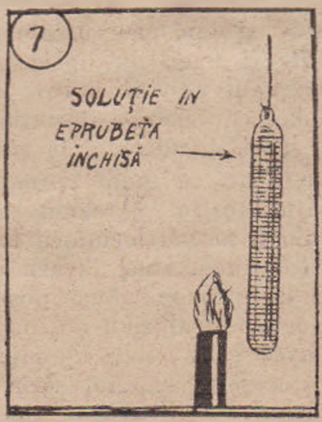

Ca ușurință dăm două figuri model, una de om și alta de animal.

Colțul experiențelor

Termometrul colorat

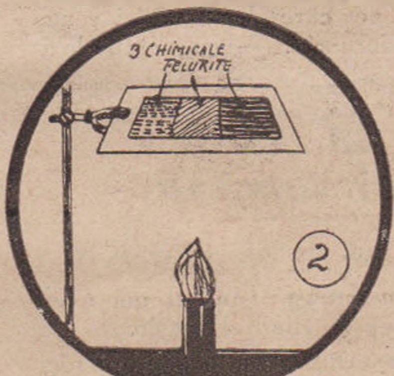
O soluție puternică de clorură de cobalt în alcool, turnată într'o eprubetă astupată bine sau lipită, poate servi de indicator de căldură. La temperatura obicinuită soluția este

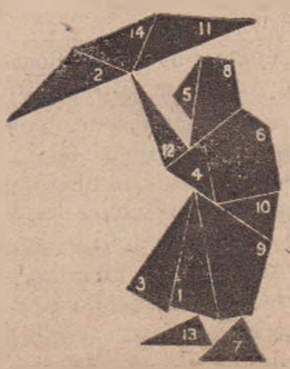
trandafirie, dar fiind încălzită, trece prin diferite nuanțe de purpuriu, până-ce se colorează în albastru, în apropiere de punctul de fierbere al apei.

Cartonul tricolor

Incălzind un carton cu trei chimicale, ele își schimbă culoarea. Clorura de cobalt se schimbă din tran-

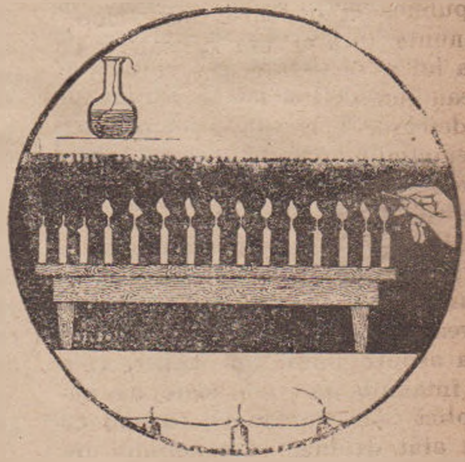
dafiriu în verde, și iodura de mercur din roșu în galben.

Pe ploae

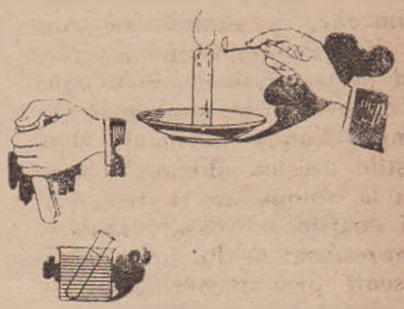
Scamatorii cu o lumânare

Legați mai multe lumânări cu un fir de ață muiat într'o soluție de clorat de potasiu și zahăr. Aprindeți un

capăt al aței, și flacăra se va comunica din lumânare în lumânare.

Puteți face o lumânare de ghiață amestecând părți egale de apă și eter

într'o eprubetă, și păstrând'o într'un amestec frigorifer de ghiață și sare.

Paianjen artificial

Se dizolvă hyposulfit într'o sticlă, care se astupă apoi bine. Dacă se leagă de o sârmă o bucată de hypo-

sulfit și se introduce în sticlă, se vor forma cristale foarte frumoase.

I. Focșăneanu

Obiceiuri strămoşeşti

HRAMUL

)e-obicei supt denumirea de *hram*, ·legem ziua numelui cui-va, *onostica* mai pe limbagiul modern. In ţile munteneşti şi în Oltenia de a numelui cui-va se petrece, în ie casele. Până şi cel mai sărac)ue, de ziua lui, *odată 'ntr'un an*, i cinstească măcar prietenii, ce-i ate întâmplarea 'nainte dacă nu-i inadins calea, să şi-i cinstească âte-un pahar de vin.

i-aduc aminte din copilărie, ce gătiri se făceau la noi în casă, în ajma zilei de Sfântul Nicolae, lui tata. Mama, fie-i vecinica ienire, stropolea mai abitir, ca'n ptarea Paştilor. Cu toate că păii mei erau, pe-atunci, oameni cu e, totuşi, ridicaţi din norodul roese curat sătesc, dacă nu obiciu cozonacii la atare sărbători, masa lor gemea de belşugul fe·lor soiuri de plăcinte 'nvârtite asa lor era pătrunsă de mireazma toasă a azimelor calde şi-a pâidospite, nu cu drojdie de bere, aluatul înflorit pe pâinea plăită 'n căpistere, de cu seara până neata. Şi-aveau părinţii mei, pen ziua aceea, aveau struguri aleşi, i muraţi în must fiert, de erau ca şi când atunci i-ai rupt vie. Şi mai păstrau, de grinda lui, atârnate ciorchine de coarnă, de multe ori ajungeau până la Paşti, de se stafideau pe'ncetul şi rămâneau gustoşi strugurii şi plini, mai ceva de cât razachia-grecească, sau malaga spaniolească, uscate şi fără nici-un gust de strugure. Şi merele cele mai mândre şi perele cele mai zemoase şi poame uscate şi prune opărite şi nuci, nu lipsia nimica din belşugul podgoriei, care să nu 'mpodobească masa părinţilor mei, la zile mari şi 'ndeosebi la ziua lui tata. Nu doar, că eram aproape de deal. Satul nostru, Arcanu, sau Harcanu, cum îi ziceau locuitorii lui, era, cum este până'n ziua de azi, la o depărtare de-aproape două poştii vechi de poalele dealurilor cu podgorii. Dar, avea grijă moş Dumitru Aprod, — Cocoşatu, că era, sărmanu, cam gârbov. — Şi-aşa îi zicea lumea, pe numele-l mare, — avea el grijă, să vie, de cum da'n toamnă, cu toate bunătăţile, de la dealul Sărăţii. Potrivea el, să vie, mai întâi, cu strugurași, cu ceva rogodele, de Sântămăria Mare, — ziua mamei, — când lua'nţelegerea cu tata cam ce trebuea să pregătească pentru mai târziu. Aducea şi câte-un fedeleş de mustuleţ, din via de pe poale, ce nu ţinea prea mult, câte-un burias de ţuică de prune roşii, căci vinetele se cociau mai târziu. Şi se'ntorcea moş Dumitru cu căruţele, — căci venea şi cu feciorul-său, — cu căruţele'ncărcate cu saci de grâu, dar mai ales de secară, de mei, că pe-atunci, cel puţin, pe supt deal, la podgorii, lumea nu se 'ndeletnicea cu bucatele câmpului. Abia-i ajungeau capul, cu trebile podgoriei.

Merele şi perele, ba şi nucile le-aducea, însă, moş Ilie şi Ion Gaiţă, de pe la Sibiciu de sus. Ei veneau cam după Vinerea Mare, cam pe la Sfântu Dumitru, ca să se'ntoarcă la munte cu căruţele'ncărcate de porumbul roşu ca focul şi sunător ca acioaia, ce-l lua 'n schimbul rogodelelor. De multe ori venea'n coviltirul lor şi câte-o călugăriţă, de pe la Răteşti, încărcată cu marămi ţesute'n borangic, să le spargi cu limba şi cu şiacuri de lână lucioase, trainice ca fierul.

Apoi tot cam pe-atunci ne pomeneam şi cu buţiile de vin, ale lui nea Dumitru Aprod, când aducea şi putina cu struguri muraţi 'n must fiert, la care nu umbla mama, de cât numai de Sfântu Neculai şi de-acolea la Crăciun, apoi la lăsata secului de postul mare, până se isprăvia.

Şi nu se mai afla vin bun, gustos şi-alunecător, ca vinul adus de nea Dumitru, din deal, de la Nenciuleşti. Pe-atunci nu se molipsise încă toate podgoriile cu filocseră şi viţa bătrânească din Nenciuleşti şi din tot dealul Sărăţii aşa o pomenise din moşi-strămoşi alde nea Dumitru şi-o aveau „otaşniţă" de la „hoţu de Ceas Rău", — cum l-auziam şi eu zicând, pesemne ce-i iobăgia pe-acolo pe supt deal.

Când turna tata vinul cel roş, dela

APA CURGE...

(Din trecutul Mexicului) de J. AIMARD

Trad. de AL. PROSICH.

ă îndoială că numai el îl cunoşcăci acest individ, sub o mască noasă şi linguşitoare, ascundea flet pervers, având scopul bine minat ca planurile pe cari le ura de mult să le aducă la îndee şi care trebuia să lovească ca ăznet pe acei a căror distrugere ea în taină.

ace Sotavento aflase asupra idimoroase a celor doi tineri, a căonvorbire o ascultase atât de păstră pentru sine Nu-şi pernici cea mai uşoară aluzie faţă care ar fi dat de bănuit că el le ea secretul.

contră, faţă de Don Melchior el îşi îndoi atenţiunea şi grija purta, având aparenţa, ca în ocazie, prin destăinuiri bine să-şi capete încrederea lui însă, singur trebuia s'o recunoască, nu-i reuşi. Tânărul om avea pentru această fiinţă linguşitoare o repulsiune instinctivă, nedându-i nici odată pas atunci când acesta voia să-i facă vre-o confidenţă.

PARTEA II-a

Mama şi fiica

Voim să reîncepem povestirea noastră de acolo de unde am întrerupt-o

După o scurtă prezenţă Don Melchior părăsi sala de şedinţă şi îşi îndreptă paşii către un apartament situat în aripa dreaptă a haciendei.

Apartamentul se compunea din două încăperi, un salon şi un iatac, a căror mobilă arăta luxul sever ce caracterizează atât de mult pe spanioli.

In prima încăpere aşezată în faţa camerei de culcare şi care semăna mai mult a cameră de rugăciune decât a salon, şedeau la o fereastră două dame vorbind încet.

Era mama şi fica, Donna Emilia de Saldibar şi Donna Diana. Portul lor de o simplicitate serioasă corespundea perfect cu expresiunea de tristeţă şi melancolie ce se întindea asupra întregei lor persoane.

In momentul în care Donna Emilia auzi bătând în uşe şi trimise fica în camera vecină şi aşteptă până ce tânăra fată eşi, apoi zise cu vocea tare:

— „Intră!"

Uşa salonului se deschise incet şi Don Melchior apăru pe prag.

Tânărul om intră în salon, se descoperi şi păşi cu respect spre Donna Emilia, care, fără a părăsi locul ei dela fereastră şi pe jumătate întoarsă îi făcu semn să se apropie.

— „Mi-aţi acordat cinstea de a mă chema Sennora" zise el, mai făcând câţiva paşi înainte.

— „Da caballero", răspunse ea. După cum ştiţi am lipsit câteva zile din haciendă şi sunt aci numai de câteva ore. Nu ştiu deci ce s'a petrecut între timp aci şi am crezut că

Venciuleşti, prin pahare, făcea spumă, ca orbota şi fâşiia, sărind ca acele de ploae şi când îl aduceai la gură aducea la miros ca pâinea de casă caldă, când o frângi în două...

De multe ori podgorenii erau pro priţi de tata câte-o săptămână la noi Mai ales, dacă veneau pe la Ovidenie, îi apuca şi Sfântu Neculai, mai de voie, mai de nevoie, căci începea câte-un vifor şi le tăia drumul. Atunci nea Dumitru Cocoşatu avea loc de cinste printre oaspeţii, cari cinsteau, cu venirea lor petrecerea de ziua lui tata.

Şi erau destui oaspeţi, cari de s'ar fi întâmplat ori şi ce şi tot trebuiau să vie, ca să petreacă'n casa noastră pe Sfântul Neculae, până'n al bul zilei de-adoua zi.

Şi pentru-că nu era biserică'n satul nostru, tata se scula cu noaptea'n cap, cu sania sau cu trăsura, — după vreme, — înhăimurat în şuba 'mblănită 'n lupi, pleca, să ducă coliva la biserica de la Meteleu, cale de-un sfert de poştă. De lupi n'avea grijă, cu telegarii ce-i mâna finu Vintilă, ori finu Dumitru, vizitii noştrii, fără asemănare prin prejur şi-apoi tata, era şi dibaci vânător, cu toate că nu prea se'mpătimea după atare meşteşug. Dar, pe lângă asta, tata era un om, pe care nu l-am auzit, să se teamă niciodată de nimic. Poate că asta l-a şi făcut să cază, mai târziu în cursa „prietenilor", cari l-au ruinat, fiind-că, vorba dânsului: „îi credea şi pe ei oameni de omenie, ca pe dânsul".

Ei dar, din una'n alta, lungirăm vorba şi uitarăm, să mai spunem şi despre ce'ncepusem.

Cu alte cuvinte, la noi în Muntenia, hramul se'nţelege petrecerea, ce se face de ziua numelui cui-va. In unele părţi, prin Râmnicul Sărat şi-am întâlnit obiceiul şi prin Putna, — mi-aduc aminte, la satele Fundeni, Nămăloasa, Călieni, se prăzmueşte şi hramul bisericii, făcându-se masă mare 'n ograda ei, la care-i poftit orice trecător; la unele sate, cu podgorii se-aduc, cu prilejul acesta, câte-o butie, două de vin şi se dă de băut tuturora, fără nici-o plată. Chel tuEala mesei şi-a băuturii o poartă obicinuit aceia a căror zi le cade odată cu hramul bisericii.

Un obicei, însă, ce depăşeşte tot ce ştim noi pe-aici despre hram, se ţine 'n părţile Moldovei, prin Bucovina şi Basarabia, las că şi prin unele părţi ale Dobrogii, mai ales dinspre Tulcea, până'n jos la Cernavoda, poate şi mai departe. Eu am avut prilejul, să fiu de faţă la atare hramuri, la Luncaviţa, sat dobrogean, în dreptul Galaţilor şi la Pecineaga, ce cade cam în drept cu hotarul dintre judeţele Brăila şi Ialomiţa. Amândouă satele româneşti, Peceneaga e mai mult mocănesc.

In Moldova, însă, cu cât mergem mai în sus, aflăm următoarea desfăşurare a hramului. De pildă, e ziua Sfântului Dumitru, sau a Sfântului Constantin, ori Sântămăria, care

dacă se brodeşte a fi chiar ziua
prăzmuire a bisericii satului, atu
satul tot, fără deosebire, şi'nsuşe
această sărbătoare. Aşa dar, în ve
rea hramului, toată casa din sat t
bue să fie scuturată, văruită şi'mp
dobită, cum nici de Paşti nu se fa
Toată gospodăria, — măcar de s
împrumuta, dacă n'ar avea ce
vinde, să facă rostul de gologani.
cată să aibă'n casă, de ziua ace
pâine din belşug, plăcinte, băutu
şi masa 'ncărcată, dulceţi şi alte b
nătăţi. Acum s'a luat obiceiul co
nacilor, iar altădată era'n cinste
mălaiele — turtoaiele — frământat
olei de sământă şi coapte'n tă
unse cu ceară de albine.

De cum se luminează de zi
masa, pregătită de cu seara, se
faţă 'mbelşugată, aşteptând oaspe

Obicinuit oaspeţii sânt ori şi ci
ar trece pe drum, fără deosebire,
ori şi ce neam sau credinţă ar
Dar, neamurile şi cunoscuţii, ce
din satul ce hrămuieşte, pornesc
drum, gătiţi, ca de nuntă. Ajungâ
în satul cu pricina, trage la casa n
mului, sau a prietenului cel mai
aproape. Totuşi, la ori şi-care casă
trage, ar fi tot aşa de bine pri
Vin pe băute şi pe mâncate. Nici
vitele de la căruţă, dacă n'au ve
pe jos, nici de ele n'au grijă. G
podarul de gazdă le 'ngrijeşte ca
ale lui. Oaspeţii, apoi pot merge
mai multe case şi-ar putea merge
casă în casă, numai să aibă at
putere, să bea şi să mănânce. Fire
în toată vremea zilii, ca şi'n vre

---

veţi fi primul care îmi veţi da lămuririle dorite".

— „Sennora, după ce aţi părăsit locuinţa voastră fără a mă încunoştiinţa, ca altădată, pentru a vă însoţi, am fost pătruns de tristeţă, căci am crezut la început că mi-am atras disgraţia voastră. Judecând însă mai matur ce va putut determina la faptul de a mă ţine departe de voi, am bănuit că veţi fi crezut că aş fi mai folositor să rămân în haciendă decât să vă urmez".

— „Presupunerea voastră se adevereşte" zise ea cu zâmbetul uşor... urmaţi mai departe, dar mai întâi aşezaţi-vă aici lângă mine" adaose ea afectuos.

Cu o plecăciune respectuoasă tânărul om se aşeză la locul indicat.

— „Cred că nu este necesar, Sennora, să vă comunic" urmă el, „care este motivul conferinţei ce se ţine aci şi cine sunt persoanele cari iau parte la ea".

— „Nu, mai departe!"

— „Insă printre aceste persoane se află una a cărei prezenţă nu cred că o bănuiţi"

— „Cine este?"

— Părintele Sandoral".

— „Părintele Sandoral!" strigă ea tresărind „este imposibil, el este doar prizonier la spanioli".

— „Cu toate acestea se află aci Senora".

— „Asta-i curios. Cum se face că eu nu ştiu nimic de prezenţa sa aici?

— „El a sosit în haciendă în compania lui Don Aurelio Guttirez".

— „Dar eu l'am văzut pe Don Aurelio Guttirez şi încă destul de aproape. In societatea lui nu se aflau decât câţiva vânători, de preerie, Jankei sau canadieni, şi cinci peoni mexicani".

— „Ei bine Senora, unul din aceşti peoni nu era altul decât Sandoral. Venerabilul părinte a crezut necesar să adopte această îmbrăcăminte ca astfel să fie mai sigur de spionii spanioli".

„In faţa întregei asistenţe părintele Sandoral şi-a părăsit incongnito-ul şi a fost proclamat în unanimitate ca comandant".

— „El singur cu adevărat posedă destulă influenţă asupra mândrilor

haciendari spre a putea să-i com
de. Şi ce dispoziţiuni s'au luat?"

— „Iertaţi Sennora, mai am să
besc despre o a doua persoană, a c
prezenţă este pe cât de neaşteptat
atât de inoportună."

— „Contele del Melgoe, nu-i a
Eu am ştiut că trebue să vie: a
probabil aducătorul unei veşti
zave.

— „Incă nu Sennora, va părăsi
cienda abea mâine în revărsatul z
lor în tovărăşia colonelului Don
vero Claey unul din aventurierii
nadieni cari l'au însoţit pe Don
relio aici şi care a fost însărcinat
Pater Sandoral să ducă un răspu
manifestul guvernului".

— „Prea bine, avem destul ti
In noaptea asta vom porni, ve
însoţitorul meu, Don Melchior: vă
să observaţi ca la mizul nopţii să
pregătiţi şi ca plecarea noastr
rămână un mister".

— „La ordinele voastre Senno

— „Dar majordomul?"

(Va urm

nopții ce urmează, oamenii de gazdă, femeea, mai ales, stă de veghe la toate, ca să nu fie cu nimica stingheriți sau supărați oaspeții, fie acei trași 'n gazdă, fie acei trecători, cari neapărat, trebue să le cinstească masa, bând și mâncând, cât le trebuește.

Noaptea venind, casa nu se'nchide, nefiind nici-o deosebire, ca și ziua'n primirea și cinstirea oaspeților, până 'n zorii zilii următoare.

In sat, ziua, se face joc, — horă, pe cheltuiala flăcăilor băștinași. La joc vin toți tinerii și tinerile, sosiți din alte părți. Aici este prilejul, să se vadă, să se cunoască, să-și lege firul dragostei și-al căsătoriilor de mai târziu. Dacă-i vară și frumos afară, jocul se perindează toată noaptea, fără supărare din partea nimănui, dacă un flăcău a strâns o fată'n brațe, sau s'a dat cu ea pe dup'un copac sau gard, s'o sărute.

In sfârșit, în ziua și noaptea hramului, satul petrece într'o voioșie cu toți oaspeții veniți, cunoscuți, ori nu. Și nu se vaită nimeni de cheltuială, fiind că, la rândul lor, sătenii de-aici vor merge la hramul celorlalți, cari-și vor face aceleași îndatoriri față de oaspeți. O reciprocitate de omenie și de bună 'nțelegere, fără seamăn, ce trece cu totul peste marginile mocirlei egoismului brutal de toate zilele: ce n'ar nici-o legătură, cu sărbătoarea bisericească, ce-i luată doar drept pricină, spre desfășurarea unui obicei de frăție și omenie, rămas, cu bună seamă, din vremea când poporul nostru își ducea viața în comunitățile obștiilor sătești de odinioară.

Oare, n'ar fi aducerea aminte a unor acelorași zile de împrospătare a frăției, dintre triburile primitive, care le cunoaștem întruchipate, de pildă'n jocurile olimpice la vechii Greci?...

Ne mirăm despre obiceiurile de sălbăticie, pe care le descriu etnografii, că mai ființează prin unele ținuturi, ne stricate întru totul de stăpânirea „civilizației", la unele popoare primitive, dar habar n'avem despre bunele obiceiuri omenești, ce s'au păstrate cu cinste, din bătrâni, de poporul nostru. Poate, că numai datorită acestui isvor nesecat, din care ni se tot împrospătează generațiile, plictisite de pervesitățile „civilizației", poate că datorită acestui isvor, ce-și trage obârșia din păstrarea mentalității primitive a omeniei la oameni, mai putem ține piept avalanșei de răutate, care zilnic stă să ne șteargă din inimă și minte ceea ce ne-a mai rămas, simțământul omenesc, ce ne-a rămas.

Nae Neculescu

CUM SA NE CONSTRUIM O LUNETA

Nu numai pentru oamenii cu temperamente poetice, farmecul nopților înstelate, e o vrajă. Măreția, acelor clasice nopți, îndeamnă gândul și sufletul fiecărui om spre „visuri instelate".

Când știința și-a spus cuvântul, despre minunea întinderii fără margini, care ochilor noștrii atât de rudimentari se arată sub aspectul unei bolți rudimentare cu roiul stelelor minuscule, atunci, contemplarea noastră s'a transformat în cercetare, fața boltei înstelate nu ne mai uimește ci ne îngrozește, căci ghicim încă vâltoarea unor milioane de universuri în care se ascunde marea taină a Cosmosului.

Cetitorii noștri își dau foarte bine seama, la ceeace ce le-ar folosi un aparat care să le înlesnească mai mult cercetările lor făcute în nopțile înstelate. Cu ajutorul unei lunete, va apare — în special — sub o înfățișare cu totul nouă inspiratoarea atâtor poeți — Luna.

Știm că obiectivul va face o imagine a lucrului pe care-l privim, imagine la care ne uităm prin lentila mai mică — ocularul. Posibilitatea de mărire a lunetei e atinsă atunci în

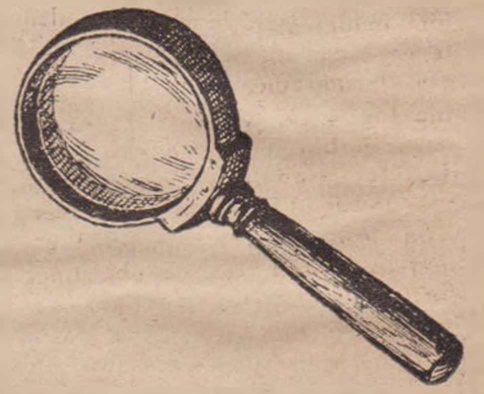

Fig. 1.— *Lupa ocular*

întregime dacă distanța focală a ocularului o împărțim cu distanța focală a obiectivului.

Deci, pentru a ne construi o luneta

Fig. 2.— *Cilindrele de carton*

Dar e foarte greu ca să poți avea o lunetă cumpărată. Cere sacrificarea pungei....

Pentru noi, să fie o mândrie când ne vom avea luneta noastră — făcută de noi. Atunci eclipselor le vom smulge mai multe amănunte, vom putea vedea cu toții lucruri pe cari până acum le vedeau numai câțiva fericiți.

avem nevoe, în primul rând de un obiectiv a cărui distanță focală fie un metru (100 cm.) și de un ocular cu o distanță focală de 2 cm., vom avea, prin urmare, o lunetă care va mări de 50 de ori.

Obiectivul de care avem nevoe îl putem cumpăra, sau pentru acest scop folosim lentila unor ochelari — ai bunicului — care să aibă tocmai

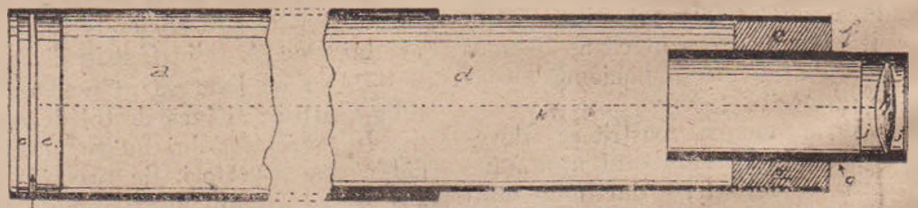

Fig. 3.— *Imbinarea cilindrelor*

Și acum la lucru!

Luneta noastră ca toate lunetele va avea forma perfectă a unui cilindru care e prevăzut la ambele capete cu câte o lentilă. La capătul care-l îndreptăm spre corpul pe care voim a-l observa, se află o lentilă mai mare — lentilă colectoare — e *obiectivul* iar la celălalt capăt, unde noi punem ochiul, se află o mică lentilă măritoare (Fig. 1) *ocularul*.

lungimea focală necesară nouă. Numele unei astfel de lentile este *„Epidioptrios convex"* și o putem găsi la opticiani. Diametru ei este cam 4 1/2 cm. Pentru ocular vom întrebuința o lupă cu distanța focală de 2 cm., care va fi o sticlă măritoare. Și pe aceasta o vom putea cumpăra cu un preț modest.

Cilindrul lunetei e compus din alte două cilindre, din hârtie groasă nea-

gră (dacă nu găsim o văpsim noi în negru). Cilindrele sunt, unul de 90 cm., iar celălalt de 35 cm. lungime, în aşa fel făcute. că cel mai scurt e şi cel mai strâmt, în cât intră exact în celalt cilindru. Fig. 2. Deci lărgimea cilindrului mai mare să fie exact atâta în cât să poată intra şi mişca înafara şi înăuntru cilindrul mai mic. Fig. 3

Ca obiectivul să fie bine fixat, lipim înăuntrul ţevei, cam la o distanţa de 2 cm. un inel de hârtie tot negru, de marginea căruia proptim lentila Fig. 4. Pe partea dinafară lentila este proptită tot de un inel de hârtie de felul celuilalt. Tot aşa se fixează şi ocularul in cilindrul său special.

Să avem grijă ca cilindrul să fie perfect rotund, aşa ca obiectivul să fie aşezat perpendicular pe axa de lungime a cilindrului.

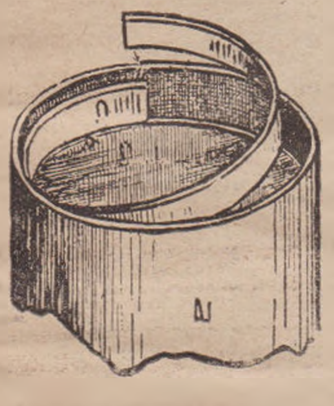

Fig. 4.— *Aşezarea obiectivului.*

La capătul dinafară al cilindrului mai mic introducem un dop de plută găurit. In această gaură introducem cilindrului mic cu ocularul. Fig. 5.

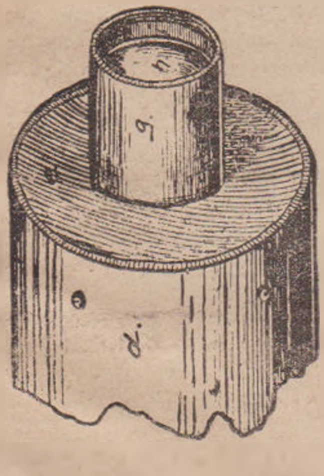

Fig. 5.— *Aşezarea ocularului*

Menţionăm, că la construcţia acestei lunete să se lucreze cu cât mai multă exactitate.

Pentru mai multă comoditate a mânuirei aparatului avem nevoe de un **suport.**

Cum ne putem construi un suport pentru lunetă.

Se compune din câteva bucăţi ,de lemne, cari se unesc într'un mod foarte simplu după cum vedem şi în figuri. Fig. 6 şi 7. Cu ajutorul sistemului de trei bucaţi de lemn, văzut în figuri, pe care-l facem atât de larg, cât e nevoe ,pentru a cuprinde bine rama geamului Fig. 8.

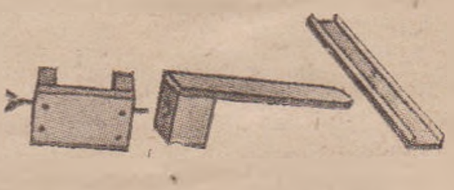

Fig. 6. — *Piesele suportului.*

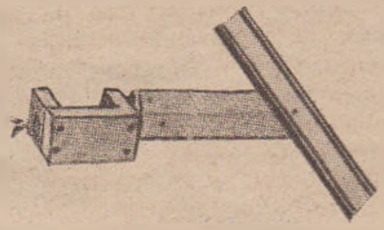

Fig. 7.— *Montarea suportului.*

Simplitatea întregului sistem ne face să nu mai dăm şi noi explicaţii inutile. Luneta culcată dealungul bucăţii de lemn din dreapta în forma de troacă, ne va permite s'o mişcăm cum voim, în oricare direcţie.

Fig. 8.— *La observaţie.*

Şi iată cum vă puteţi face şi cu un observator astronomic. Iar acum, d-lor amatori, noi v'am spus tot ce ştim, rămâne ca d-voastră să ne serviţi la vre-o viitoare eclipsă cu interesantele observaţii, pe cari le ve-ţi face prin luneta „fabricaţie propric".

Lentilă

(După „Aller K. C. Lapja").

Obţinerea autorizaţiei pent[ru] un post radiofonic

Pentru a avea voe să instalezi [u]n aparat de radio, trebue să ai o aut[o]rizaţie. Aceasta se dă de către Com[i]sia de autorizaţii din Bucureşti, ca[re] se intruneşte odată pe săptămână [şi] analizează actele ce i se prezint[ă]. Actele ce trebuesc prezentate sunt u[r]mătoarele :

1) Un certificat de bună purtar[e] care se scoate dela poliţia locală s[au] dela jandermerie (sate).

2) Act de cetăţenie, care se scoa[te] dela biroul populaţiei sau dela pr[i]mărie (străinii dela legaţia respectivă)

3) Un angajament conceput astfe[l]: Subsemnatul....., domiciliat......, d[e]clar că instalez aparatul radiofonic î[n] vederea distracţiei mele şi că nu[-l] voi folosi în scopurile surversive pr[e]văzute de lege. Declar deasemenea [că] voi urmări toate dispoziţiile legale p[ri]vitoare la radiofonie şi că mă voi s[u]pune lor.

Semnătura

4) O cerere timbrată (8 lei) cu u[r]mătorul conţinut :

Domnule Director General

Subsemnatul......, Domiciliat...., [c]onoare vă rog să binevoiţi a-mi aco[r]da cuvenita autorizaţie de instala[re] a unui post de recepţie radiofonic [la] domiciliul meu.

Declar că mă voi supune tuturor r[i]gorilor legilor în vigoare.

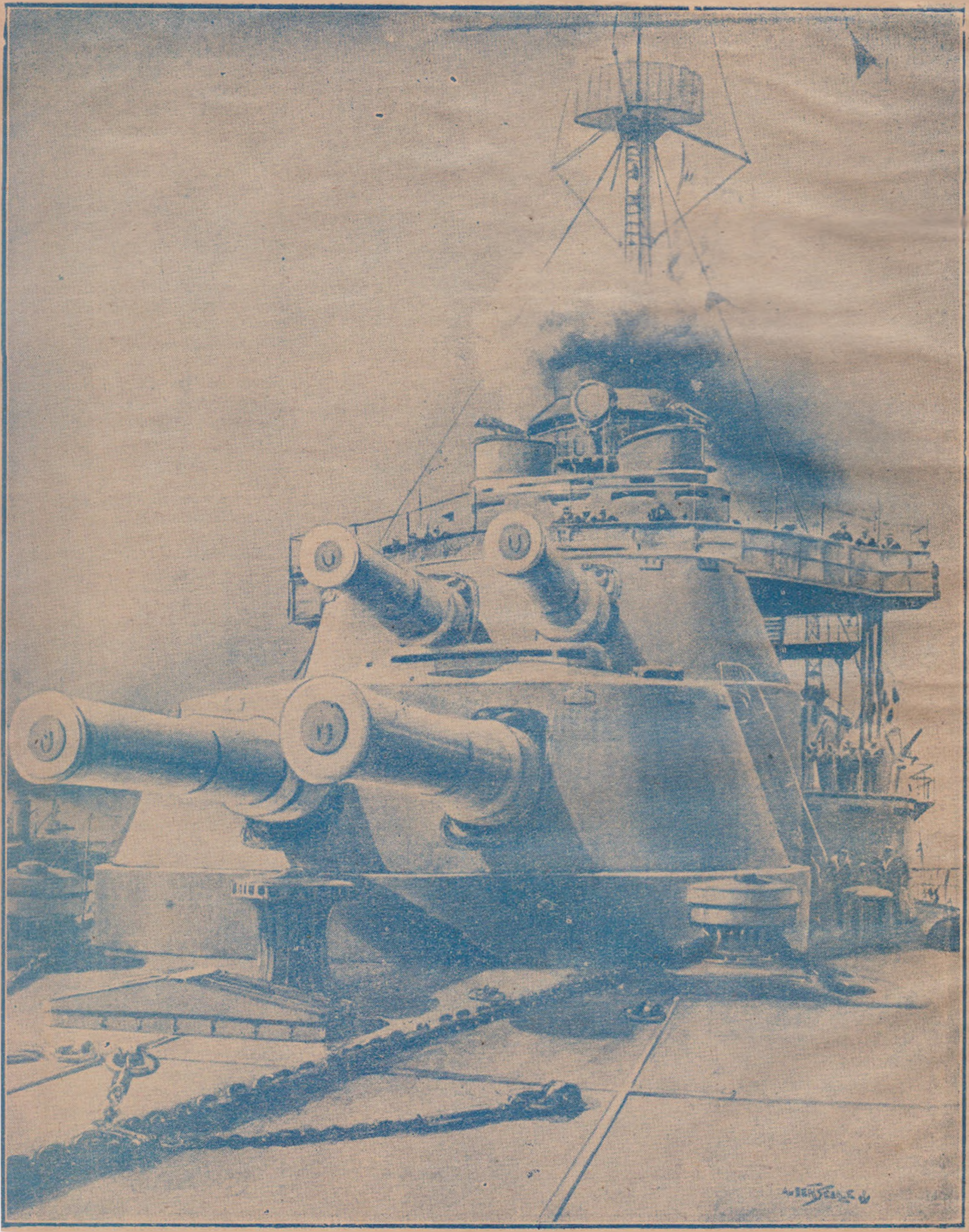
Primiţi vă rog Domnule Direct[or] General. asigurarea deosebitei m[ele] stime

Functionarilor de stat şi ofiţeril[or] nu li se cere decât o simplă conf[ir]mare din partea şefului lor erarh[ic] cum că sunt în serviciul statului.

Persoanele îndeajuns de cun[oscute] cum sunt avocaţii, medicii şi ing[inerii] pot înainta numai cererea de inst[a]lare fără nici un alt act.

Cititorii ziarului nostru ne pot t[ri]mite cererile şi ne vom îngriji noi [de] cu totul gratuit de obţinerea autoriz[a]ţiei cerute de lege.

MARINA AIUREA

Un cuirasat modern.